

Europos Tarybos Kraštovaizdžio Konvencija
UGDOMOJI VEIKLA KRAŠTOVAIZDŽIO TEMA
PRADINĖMS MOKYKLOMS
Pedagoginis bukletas

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Europos Tarybos Kraštovaizdžio Konvencija
**UGDOMOJI VEIKLA KRAŠTOVAIZDŽIO TEMA
PRADINĖMS MOKYKLOMS**
Pedagoginis bukletas

Europos Taryba

Leidimas prancūzų kalba
*Activités d'éducation au paysage pour l'école
primaire - Livret pédagogique*
ISBN 978-92-871-8665-2

*Už šiame darbe pareikštas nuomones
atsako autorius (- iai) ir jos nebūtinai
atspindi oficialią Europos Tarybos politiką.*

Visos teisės saugomos.
Ryšių skyriaus (F - 67075 Strasbourg
Cedex arba publishing@coe.int).

Viršelis ir maketas: Dokumentų ir leidinių
gamybos skyrius (SPDP), Europos Taryba

1-16, 18-24 veiklų brėžiniai:
Rosalina Pena Vila

17 veiklos brėžinys:
G. Fernández Tatjer

Veiklų nuotraukos: Maria del Tura
Bovet Pla; Jordi Ribas Vilàs; Rosalina
Pena Vila; Marta Travé Sánchez

Viršelio nuotrauka:
Gian Paolo Bardazza, *Helianthus*

Europos Tarybos leidykla
F-67075 Strasbourg Cedex
<http://book.coe.int>
ISBN 978-92-871-9074-1

© Europos Taryba, 2021
Spausdinta Europos Taryboje

Europos Tarybos Kraštovaizdžio konvencija
Europos teritorijų planavimo ir kraštovaizdžio
serija, 2021 m., Nr. 121

Redakcinio komiteto direktorius:
Maguelonne Déjeant-Pons

bendradarbiaujant su Susan Moller ir Eva Nagy
www.coe.int/en/web/landscape

Turinys

Pratarmė	5
Ivadas	7
I. Kraštovaizdžio suvokimo veikla	9
Veikla 1 – Matyti kraštovaizdį	10
Veikla 2 – Išgirsti kraštovaizdį	12
Veikla 3 – Paliesti kraštovaizdį	14
Veikla 4 – Užuosti kraštovaizdį	16
Veikla 5 – Ragauti kraštovaizdį	18
Veikla 6 – Jausti kraštovaizdį	20
II. Kraštovaizdžio nustatymo veikla	23
Veikla 7 – Kas tai?	24
Veikla 8 – Ar tai yra tai, kas atrodo?	26
Veikla 9 – Skirtingas, bet panašus	28
Veikla 10 – Dar sudėtingiau	30
Veikla 11 – Arti ar toli	32
III. Kraštovaizdžio analizės veikla	35
Veikla 12 – Augalų augimas	36
Veikla 13 – Gyvūnų požymiai	38
Veikla 14 – Žmogaus pėdsakas	40
Veikla 15 – Kas čia vyksta?	42
Veikla 16 – Kas pirmiausia susidaro?	44
Veikla 17 – Kraštovaizdžio magija	46
IV. Kraštovaizdžio atvaizdavimo veikla	49
Veikla 18 – Suplanuokite teritoriją!	50
Veikla 19 – Kas, jūsų manymu, atsitiktų, jei...?	52
Veikla 20 – Sprendžiate Jūs	54
V. Kraštovaizdžio pristatymo veikla	57
Veikla 21 – Kraštovaizdžio maršrutas	58
Veikla 22 – Mūsų kraštovaizdis	60
Veikla 23 – Mano kraštovaizdžio albumas	62
Veikla 24 – Toks yra mano kraštovaizdis	64
Išvados	67

Pratarmė

Žmogus be kraštovaizdžio yra niekas

José Ortega y Gasset

Europos Tarybos Kraštovaizdžio konvencija (ETS Nr. 176) taikoma visai Šalių teritorijai ir apima natūralios gamtos, kaimo, miesto ir miesto apylinkių vietas. Ji aprėpia žemę, vidaus vandenį ir jūrų vietas ir yra taikoma kraštovaizdžiams, kurie galėtų būti laikomi išskirtiniais, ir įprastiniams ar sunykusiems kraštovaizdžiams.

Kiekviena šalis įsipareigoja „įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo įvairovės išraišką bei jų savasties pagrindą“.

Konvencijoje teigiama, kad kraštovaizdis atlieka svarbų visuomenei rūpimą vaidmenį kultūros, ekologijos, aplinkos ir socialinių reikalų srityse ir yra ekonominei veiklai palankus išteklius, kurio tinkama apsauga, tvarkymas ir planavimas gali padėti kurti darbo vietas. Pabrėžiama, kad kraštovaizdis yra svarbi gyvenimo kokybės dalis žmonėms visur ir yra svarbiausias asmeninės ir socialinės gerovės elementas. „Kiekvienam atsiranda teisių ir pareigų dėl jo apsaugos, tvarkymo ir planavimo“.

Šioje Konvencijoje:

- ▶ „kraštovaizdis“ – tai žmonių suvokiama vietovė, kurios pobūdį nulėmė gamtos ir (arba) žmonijos veiksmų veikimas ir sąveika;
- ▶ „kraštovaizdžio politika“ – tai kompetentingų valdžios institucijų bendrų principų, strategijų ir gairių, leidžiančių imtis konkrečių priemonių kraštovaizdžiams saugoti, tvarkyti ir planuoti, raiška;
- ▶ „kraštovaizdžio kokybės tikslas“ – tai konkrečiam kraštovaizdžiui kompetentingų valdžios institucijų parengta visuomenės siekinių formuluotė atsižvelgiant į jų aplinkos kraštovaizdžio ypatumus;
- ▶ „kraštovaizdžio apsauga“ – tai veiksmai, kuriais siekiama išsaugoti ir palaikyti kraštovaizdžiui svarbias arba būdingas ypatybes, pateisinami jo paveldo vertė, atsiradusia dėl natūraliai susiformavusio gamtovaizdžio ir (arba) žmonių veiklos;
- ▶ „kraštovaizdžio tvarkymas“ – tai veikla atsižvelgiant į tvaraus vystymosi perspektyvą, kuriai siekiama užtikrinti nuolatinę kraštovaizdžio priežiūrą, kad būtų galima orientuoti ir derinti pokyčius, kuriuos sukelia socialiniai, ekonominiai ir aplinkos raidos procesai;
- ▶ „kraštovaizdžio planavimas“ – tai aiškiai į ateitį orientuota veikla, kuria siekiama tobulinti, atkurti arba kurti kraštovaizdį.

Konvencijoje numatyta, kad Šalys įsipareigoja didinti pilietinės visuomenės, privačių organizacijų ir valdžios institucijų sąmoningumą apie kraštovaizdžio vertę, jo vaidmenį ir pokyčius. Taigi, jie įsipareigoja skatinti:

- ▶ kraštovaizdžio vertinimo ir tvarkymo specialistų profesinį rengimą;
- ▶ kraštovaizdžio politikos, apsaugos, tvarkymo ir planavimo daugiadalykes profesinio rengimo programas, skirtas privataus ir viešojo sektorių specialistams ir atitinkamoms asociacijoms;
- ▶ mokyklų ir universitetų kursus, kurie atitinkamose dalykinėse srityse būtų skirti su kraštovaizdžiu siejamoms vertybėms ir klausimams, susijusiems su jo apsauga, tvarkymu ir planavimu.

Europos Tarybos Ministrų Komiteto rekomendacija CM / Rec(2015) 7 valstybėms narėms Dėl pedagoginės medžiagos kraštovaizdžio švietimo klausimais pradinėse mokyklose buvo parengta remiantis Europos Tarybos Kraštovaizdžio ir švietimo darbo grupės atliktu darbu, pristatytu Europos Tarybos konferencijoje dėl Europos Kraštovaizdžio konvencijos (Strasbūras, 2015 m. kovo 18-20 d.), o vėliau - Europos Tarybos Kultūros, Paveldo ir kraštovaizdžio iniciatyvinio komiteto posėdyje (Strasbūras, 2015 m. birželio 1-3 d.). Darbo grupę sudarė nacionaliniai atstovai, atsakingi už Europos Kraštovaizdžio konvencijos įgyvendinimą, ir Europos Tarybos Švietimo politikos ir praktikos Iniciatyvinio komiteto atstovas. Darbo dokumentus parengė Europos Tarybos ekspertai: Maria del Tura Bovet Pla, Jordi Ribas Vilàs ir Rosalina Pena Vila, Barcelonos universiteto (Ispanija) geografijos ir istorijos fakulteto profesoriai ir mokslininkai CDCPP (2015) Add. 15, bendradarbiaudami su Genujos universiteto (Italija) kraštovaizdžio architektūros profesore Annalisa Calcagno Maniglio.

Paramą šiam darbui teikė Andoros Aplinkos, žemės ūkio ir tvaraus vystymosi ministerija, Suomijos Aplinkos ministerija, Prancūzijos Darnaus vystymosi ir energetikos ministerija, Norvegijos Vietos valdžios ir modernizavimo ministerija, Serbijos Aplinkos apsaugos ministerija ir Šveicarijos Federalinis aplinkos biuras.

Pedagoginis bukletas „Kraštovaizdžio ugdymo programa pradinėms mokykloms“ yra atliktų darbų santrauka. Jį parengė Europos Tarybos Kraštovaizdžio, aplinkos ir didelių pavojų departamento vadovė Maguelonne Déjeant-Pons ir Susan Moller, Europos Tarybos administracinė padėjėja. Darbe taip pat dalyvavo Odesos universiteto (Ukraina) teisininkė Veronika Strilets ir socialinių mokslų bei tarptautinių santykių ekspertė Aurélie D. Maje, Boucher Blaudeau ir Marie Boucher (Prancūzija).

Europos Taryba dėkoja Justinai Čunderovai ir Mindaugui Žolynui už šios publikacijos teksto vertimo peržiūrą.

Šioje knygelėje aptartus mokymo kraštovaizdyje veiksmus galima naudoti formaliojo ir neformaliojo švietimo sistemoje, popamokinėje veikloje. Leidiniu siekiama didinti visuomenės susidomėjimą ir aktyvumą kraštovaizdžio atžvilgiu, skatinti ugdyti pozityvų ir atsakingą vaikų ir mokinių santykį su gyvenamąja aplinka, vietoje, pasaulyje.

Maguelonne Déjeant-Pons
Europos Tarybos Kraštovaizdžio konvencijos
Vykdančioji sekretorė

Įvadas

Tikslas

Kraštovaizdžio srities ugdymo tikslas - sužadinti mokinių smalsumą ir susidomėjimą kraštovaizdžiu, skatinant juos:

- ▶ pagalvoti apie tai, ką jiems reiškia "kraštovaizdis": ar tai siejasi su vieta, kur jie gyvena, ar kita vieta?
- ▶ suvokti kraštovaizdį savo aplinkoje, atsižvelgiant į socialinius, kultūrinius ir ekonominius matmenimis tiek erdvėje, tiek laike;
- ▶ suprasti, kad kraštovaizdžio požymiai, charakteristikos atsiranda dėl gamtinių veiksnių ir (arba) žmogaus vykdomos veiklos ir šių veiksnių sąveikos;
- ▶ vertinti kraštovaizdį kaip atvirą sistemą, kuri nuolat keičiasi ir vystosi;
- ▶ suvokti kraštovaizdžio apsaugos, tvarkymo ir planavimo iššūkius;
- ▶ atsižvelgti į konkrečias suinteresuotųjų šalių ir atitinkamų gyventojų kraštovaizdžiui priskiriamas vertes;
- ▶ įsivaizduoti, koks galėtų būti jų, kaip individų ir visuomenės narių vaidmuo kraštovaizdžio atžvilgiu, siekiant tvarios ir darnios raidos.

Metodas

Kraštovaizdžio pažinimo veiklos yra susijusios su keliais mokomaisiais dalykais ir gali būti vykdomos tarpdisciplininiu būdu. Jos gali būti susijusios su bet kokio tipo kraštovaizdžiu (gamtiniu, kaimišku, miestišku, priemiesčiu), esančiu šalia ar toli. Tai gali būti "įprastinis" kraštovaizdis, išskirtinis kraštovaizdis arba nualintas, sunykęs kraštovaizdis.

Veiklos gali būti vykdomos mokyklos teritorijoje arba už jos ribų. Mokiniai yra ypač motyvuoti, kai jie atlieka užduotis ne mokykloje. Jie taip pat gali naršyti medijų bibliotekas ir atlikti apklausas.

Veiklos gali vykti individualiai ir grupėse. Mokinių šeimos narių ar kitų žmonių dalyvavimas dažnai padeda praturtinti diskusijas ir stiprinti kartų santykius.

Veiklos vyksta penkiais pedagoginiais etapais. Jos apima: kraštovaizdžio suvokimą; kraštovaizdžio identifikavimą; kraštovaizdžio analizę; apmąstymus apie kraštovaizdį ir veiklos kraštovaizdžio tema pristatymą.

Kai kurios veiklos yra įkvėptos tradicinių žaidimų. Mokytojai gali juos pritaikyti kontekstui, kuriame jie vyksta.

I. Kraštovaizdžio suvokimo veikla

Kraštovaizdžio suvokimo veikla siekiama pažinti kraštovaizdį per jausmus, mintis ir emocijas.

Tikslai

- ▶ Stebėti reikšmingus ar būdingus, įprastus kraštovaizdžio aspektus, tiek gamtiniame, tiek žmogaus veiklos paveiktame kraštovaizdyje.
- ▶ Apsvarstyti kraštovaizdžio funkcionalumo ir harmonijos klausimus.
- ▶ Suvokti kraštovaizdį kaip gyvenamąją aplinką, kaip įkvėpimo ir kūrybiškumo šaltinį.

Patarimai

- ▶ Užtikrinkite vykdomos veiklos tęstinumą mokyklos teritorijoje ir už jos ribų.
- ▶ Prieš tęsdami grupinį darbą, skirkite pakankamai laiko individualiam darbui užbaigti.

Veikla 1 – Matyti kraštovaizdį

Tikslas

Pažinti kraštovaizdį per regą.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pageidautina lauke arba pamokoje.

1 Kada

Visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 20 iki 60 minučių.

Reikmenys

Lauke: užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai. Pamokoje: įvairių kraštovaizdžio vaizdų (nuotraukų, piešinių, paveikslų) parinkimas.

Kaip

Lauke mokiniai stebi kraštovaizdžio formas ir spalvas. Jie atskiria kraštovaizdžio formas (kalnų siluetus, miestus, laukų geometriją, kaimo sklypų formas, upių vingius, kelius, sodo takus, pakrančių kontūrus, ežerus ir pan.). Jie piešia kraštovaizdį, atkurdami pastebėtas formas ir atspalvius.

Pamokoje mokiniai žiūri į įvairius kraštovaizdžio vaizdus, stengiasi pamatyti, atrasti panašumus tarp skirtingų vaizdų, analizuoti, ar panašūs elementai, formos, spalvos tikrai formuoja tokius pat kraštovaizdžius. Mokiniai dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Kraštovaizdžio vizualinis vaizdas, matomos formos ir spalvos suteikia galimybę atskirti, suvokti skirtingo lygmens kraštovaizdžio struktūras, kraštovaizdžio formavimosi, keitimosi ypatumus.

Ryškusis skiriasi priklausomai nuo dienos laiko ir oro sąlygų.

Po pradinio estetinio kraštovaizdžio įvertinimo galima atrasti ir suprasti kitus jo daugialypius aspektus.

Veikla 2 – Išgirsti kraštovaizdį

Tikslas

Pažinti kraštovaizdį per garsus.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pageidautina lauke arba pamokoje.

1 Kada

Lauke, visą dieną (reikia pasirūpinti, kad būtų galima girdėti garsus ir triukšmą). Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba savarankiškai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 20 iki 60 minučių.

Reikmenys

Lauke: užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai. Klasėje: įvairūs kraštovaizdyje girdimų garsų ir triukšmo įrašai, taip pat kraštovaizdžio vaizdai (nuotraukos, piešiniai, paveikslai), kuriame gali būti girdimi šie garsai.

Kaip

Lauke mokiniai eina parinktu maršrutu, ar taku, atrinktose vietose sustoja ir klausosi garsų (jie paprastai skiriasi priklausomai nuo metų ir paros laiko). Užmerktomis akimis tyliai skaičiuoja girdimus garsus ir juos įsimena. Garsai įrašomi, kad būtų galima sudaryti „garsovaizdį“. Mokiniai nupiešia kraštovaizdį, kad galėtų jį prisiminti.

Pamokoje mokiniai klausosi garsų ir triukšmo įrašų. Jie žymisi tai, ką girdi ir piešia kraštovaizdį, kurį sieja su girdimais garsais ar triukšmu. Aptariama, ar įprasta šiuos garsus išgirsti tam tikrame kraštovaizdyje, dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Klausymasis suteikia informacijos apie kraštovaizdį. Nors triukšmą lengva išgirsti, tik atidus klausymasis gali padėti atskirti tam tikrus garsus.

Garsovaizdis yra garsų ir triukšmo derinys, kuris apibūdina aplinką. Kiekvienas kraštovaizdis turi tam tikrą garso takelį.

Paprastai pagrindiniai kraštovaizdžio garsai ir triukšmas padeda suprasti ir atpažinti kraštovaizdžio pobūdį.

Veikla 3 – Paliesti kraštovaizdį

Tikslas

Pažinti kraštovaizdį per prisilietimą.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke ir pamokoje.

Kada

Visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba savarankiškai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 25 iki 60 minučių.

Reikmenys

Nepermatomi maišeliai (įvairių dalelių iš lauko surinkimui), kaklaskarės, skirtos užsirišti akims, kartoninė dėžutė (su iškirpta skylute), įvairių dalelių iš lauko pavyzdžiai (natūralūs ir žmogaus sukurti).

Kaip

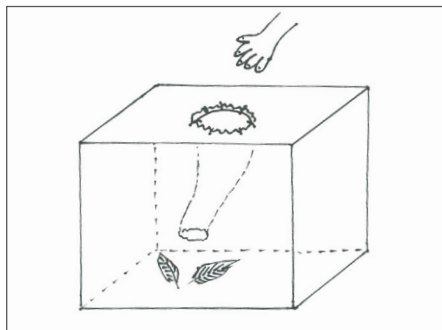
Lauke mokiniai renka natūralios gamtos daleles (lapus, medžių žievę, samanias, kerpes, akmenukus, smėlį, kriaukles ir kt) ir kitus daiktus, kurie atsirado dėl žmogaus veiklos (butelio dangtelis, popierius, plastikinis maišelis ir kt.).

Grįžę į pamoką mokiniai šiuos pavyzdžius įdeda į kartoninę dėžutę. Paeiliui, užrištomis akimis, vaikai traukia iš dėžutės gamtos daleles ir kitus daiktus. Jie bando atpažinti ištrauktą pavyzdį, papasakoti, iš kur jis gali būti kilęs, atsiradęs (pvz.: kankorėžis galbūt yra iš miško, samanios iš drėgnos medienos, žvyras nuo kelio, kriauklės iš paplūdimio) ir paaiškinti, kodėl. Mokiniai dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Sąlytis su gamtos dalelėmis (pavyzdžiais), kieta medžiaga (žemė, akmuo), skysčiai (vanduo) arba dujomis (oras) pateikia informacijos apie kraštovaizdį.

Kraštovaizdžio elementų tekstūra, forma ir temperatūra formuoja kraštovaizdį.

Veikla 4 – Užuosti kraštovaizdį

Tikslas

Pažinti kraštovaizdį per kvapą.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pageidautina lauke arba pamokoje.

1 Kada

Visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 60 minučių.

Reikmenys

Sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Lauke mokiniai uodžia kvapus, tiek malonius, tiek ir ne. Jie žymisi savo užrašuose vietas, kuriose jie aptinka kvapus (žymėdami juos skirtingomis spalvomis). Jie juos apibūdina, tada lygina su kitais kvapais. Jie nurodo, ar kurie nors iš jų yra neįprasti tam tikroje vietoje (tarša miške) ir ar jiems sunku nustatyti šaltinį (lakieji organiniai junginiai). Jie tiria, ar kvapai yra intensyvesni karštyje.

Jei kvapas (nemalonus ar malonus) yra intensyvus, jo šaltinį bus lengva nustatyti (mėšlas gali būti iš tvarto, cheminės medžiagos iš gamyklos, užsistovėjęs vanduo iš rezervuaro, maisto kvapas iš maitinimo įstaigos, žuvis iš žvejybos uosto, augalų kvapai, jūros kvapas nuo pakrantės).

Pamokoje mokiniai komentuoja savo patirtį ir įsivaizduoja, kaip galima būtų pašalinti kai kuriuos nemalonus kvapus, o kitus, malonius kvapus, kaip galima sustiprinti (kvepiančius augalus). Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Kvapai veikia kraštovaizdžio suvokimą tiek palankiai, tiek ir ne.

Uoslės atmintis vaidina svarbų vaidmenį gyvenime, o kvapai dažnai yra susiję su kraštovaizdžiu.

Gražūs kraštovaizdžiai tampa mažiau patrauklūs, jei ten jaučiamas nemalonus kvapas.

Veikla 5 – Ragauti kraštovaizdį

Tikslas

Pažinti kraštovaizdį per skonį.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pageidautina lauke arba pamokoje.

1 Kada

Visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 20 iki 60 minučių.

Reikmenys

Vaizdai su kraštovaizdžiu (nuotraukos, piešiniai ar paveikslai), maistas (neapdoroto, virto, paruoštų patiekalų), lėkštės, padėkliukai, užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Lauke mokiniai stebi, tyrinėja, ar aplinkoje galima rasti valgomų laukinių augalų, gėlių, gal kažkur netoliese auginami vaisiai ir daržovės.

Lauke ar pamokoje mokiniai susieja skonį su kraštovaizdžiu (kuris gali būti arti ar labiau nutolęs). Paragavę maisto jie įsivaizduoja iš kokio kraštovaizdžio maistas galėjo būti kilęs (daržovė galėtų būti iš turgaus, žuvis iš jūros, uoga iš miško, mėsa iš ūkio, vaisiai iš sodo, grūdai iš laukų) ir kodėl jis ten galėjo užaugti (tinkamas dirvožemio tipas, klimatas, auginimo metodai). Jie gali pakartoti pratimą užrištomis akimis. Jie piešia kraštovaizdį, kurį susikūrė galvoje paragavę maisto ir dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės jėžvalgos

Skonio suvokimas yra asmeninis: vieni maistu gali mėgautis, o kiti ne.

Žemės ūkyje puoselėjant ūkininkavimo tradicijas ar pritaikant šiuolaikines žinias, galima išsaugoti vietovės kokybę, tai suteikia galimybę gaminti kokybišką maistą ir tvariai naudoti kraštovaizdį.

Veikla 6 – Jausti kraštovaizdį

Tikslas

Pažinti kraštovaizdį per mintis ir emocijas.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pageidautina lauke arba pamokoje.

1 Kada

Visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 20 iki 45 minučių.

Reikmenys

Lauke: žemėlapis, užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai, orientacinis emocijų sąrašas. Pamokoje: vaizdai su kraštovaizdžiu (nuotraukos, piešiniai, paveikslai), orientacinis emocijų sąrašas.

Kaip

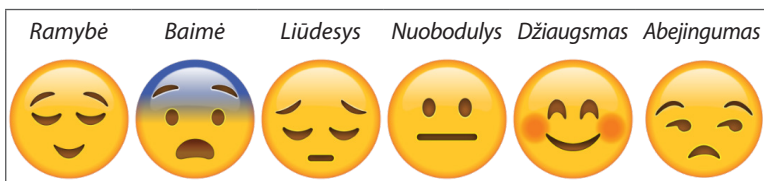
Lauke mokiniai vaikšto po kraštovaizdį, savo maršrutą ir pastabas pažymi žemėlapyje. Jie eina tyloje, sutelkdami dėmesį į savo mintis ir emocijas. Jie užsirašinėja ir pasižymi savo emocijas simboliais. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pamokoje mokiniai išsirenką vaizdą su kraštovaizdžiu. Jie apibūdina tai, ką mato, ieško garso įrašų, iš lauko parsineštų pavyzdžių (tiek natūralios kilmės dalelių, tiek žmogaus sukurtų daiktų), taip pat kvapų ir maisto produktų, kurie primena apibūdintą kraštovaizdį. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės jėvalgos

Nors kraštovaizdis gali sukelti skirtingas mintis ar jausmus, priklausomai nuo žmonių, jis dažnai sukelia panašius pojūčius.

Be to, kraštovaizdžio suvokimas gali skirtis, priklausomai nuo to, ar jis vertinamas realybėje ar virtualiai.

II. Kraštovaizdžio nustatymo veikla

Kraštovaizdžio nustatymo veikla siekiama lavinti gebėjimą apibūdinti ir klasifikuoti kraštovaizdį, atsižvelgiant į jo atpažinimui svarbius komponentus ir būdingus bruožus.

Tikslai

- ▶ Atsižvelgiant į mastelį kuriame vaizduojamas kraštovaizdis, įvertinti kraštovaizdį formuojančių ypatybių, elementų dydį ir suprasti jų išsidėstymą.
- ▶ Ištirti kraštovaizdžio struktūrą ir bandyti suprasti kaip ji veikia.
- ▶ Ištirti, nustatyti išskirtinius ir matomam kraštovaizdžio pobūdžiui būdingus bruožus.

Patarimai

- ▶ Analizuokite skirtingas vietas – tas kurios gali būti laikomos kasdieninėmis, išskirtinėmis ir nualintomis.
- ▶ Stebėkite kraštovaizdžio įvairovę skirtinguose lygmenyse (vietos, regioniniame, nacionaliniame, žemyniniame, pasauliniame).
- ▶ Palyginkite kraštovaizdžius, kad nustatytumėte jų panašumus ir skirtumus.

Veikla 7 – Kas tai?

Tikslas

Nustatyti kraštovaizdžio elementus, bruožus susiformavusius natūraliai (veikiant abiotiniams ir biotiniams veiksniams) ir atsiradusius dėl žmogaus veiklos.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke arba pamokoje.

Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 20 iki 30 minučių.

Reikmenys

Vaizdai su kraštovaizdžiu (fotografijos, piešiniai, paveikslai), kalkinis popierius, sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

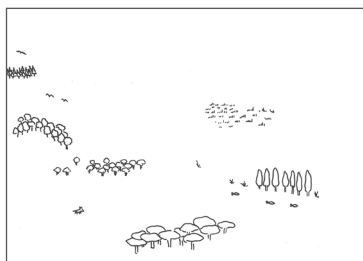
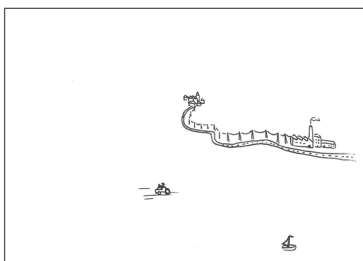
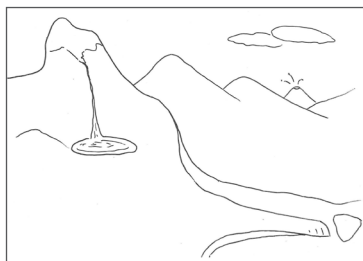
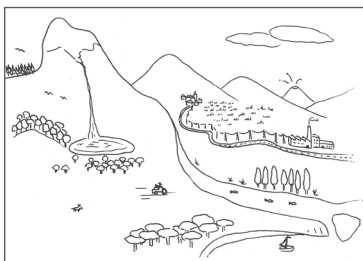
Lauke mokiniai piešia kraštovaizdžio elementus naudodami tik tris spalvas: vieną – suformuotiems veikiant natūraliems abiotiniams veiksniams, kitą – suformuotiems veikiant natūraliems biotiniams veiksniams, o trečią - elementams, atsiradusiems dėl žmogaus veiklos. Jie taip pat gali naudoti simbolius (kvadratas, apskritimas ir trikampis, priklausomai nuo to, ar bruožai yra abiotiniai, biotiniai, ar atsiradę dėl žmogaus veiklos). Jie tęsia veiklą skaičiuodami kiekvienos kategorijos požymių skaičių. Jie analizuoja vietą kurioje dominuoja kuris nors vienas tam tikros kategorijos požymis ir dalyvauja bendroje diskusijoje.

Klasėje mokiniai analizuoja kraštovaizdžio vaizdą. Jie žymi kai kuriuos jo elementus (suformuotus veikiant abiotiniams, biotiniams veiksniams ir atsirandančius dėl žmogaus veiklos) ant trijų atskirų kalkinio popieriaus lapų. Jie uždeda vieną ant kito tris lapus, kad atvaizduotų kraštovaizdį kaip visumą su visais jo komponentais. Mokiniai tęsia veiklą skaičiuodami kiekvienos kategorijos požymių skaičių. Jie analizuoja vietą, kurioje dominuoja tam tikros kategorijos požymis ir dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės jėvalgos

Kraštovaizdžio struktūrą lemia natūralūs veiksniai (abiotiniai ir biotiniai), taip pat aspektai, atsirandantys dėl žmogaus veiklos.

Pagal savo dominuojančias savybes kraštovaizdis gali būti priskiriamas gamtiniam, kaimiškam, miestiškam, priemiesčių kraštovaizdžiui.

Veikla 8 – Ar tai yra tai, kas atrodo?

Tikslas

Stebėti ir analizuoti kraštovaizdžio bruožus ir savybes, atsirandančius dėl gamtinių ir antropogeninių veiksnių sąveikos.

Mokomasis dalykas

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke arba pamokoje.

Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 20 iki 30 minučių.

Reikmenys

Lauke: sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai, maršrutožemėlapis (ant kurio nurodomi stebėjimo taškai). Pamokoje: vaizdai su kraštovaizdžiu (fotografijos, piešiniai, paveiksiai), užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Lauke mokiniai stebi, ar kraštovaizdžio bruožai ir savybės atsiranda dėl gamtinių veiksnių (laukinių augalų augimo, natūralių upelių ir kt.) ar žmogaus veiklos (kultūrinių augalų laukas, urbanizuotas rajonas, užtvenkta upė). Jie nagrinėja šių veiksnių tarpusavio ryšius (augalai, dengiantys akmenis paminklą; medžių, pasodintų palei upės krantus, alėja; smėlis, išpiltas kovai su paplūdimio erozija). Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Klasėje mokiniai vykdo tą pačią veiklą analizuodami kraštovaizdžio vaizdus. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Kraštovaizdis yra gamtinių ir antropogeninių komponentų teritorinis junginys..

Kraštovaizdis yra dinamiškas ir jo pobūdį lemia šių veiksnių sąveika.

Veikla 9 – Skirtingas, bet panašus

Tikslas

Stebėti, kad kraštovaizdžiai gali skirtis savo išvaizda, bet būti panašūs savo veikimu.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke arba pamokoje.

Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai arba grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 120 minučių.

Reikmenys

Lauke: sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai, maršruto žemėlapis (ant kurio nurodomi stebėjimo taškai). Pamokoje: vaizdai su kraštovaizdžiu (fotografijos, piešiniai, paveikslai), užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Lauke arba klasėje mokiniai tiria, ar to paties tipo kraštovaizdyje vyksta panašūs procesai, nors jie yra geografiškai nutolę (miesto kraštovaizdžiai: pastatai, administraciniai pastatai, biurai, viešieji sodai; kaimo kraštovaizdžiai: pievos, laukai, izoliuoti namai; pakrančių kraštovaizdžiai: smėlis, kopos, pelkės; kalnų kraštovaizdžiai: topografija, reljefas; atogrąžų kraštovaizdžiai: tanki augmenija; pramoninis kraštovaizdis: angariai, gamyklos, kasyklos; dykumos peizažai: smėlis, oazė). Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės jėžvalgos

Kasdieniam gyvenimui galima pastebėti skirtingus kraštovaizdžių tipus, turinčius skirtingas savybes.

Kraštovaizdis gali skirtis savo vaizdu, tuo pat metu turėti tą patį poveikį.

Veikla 10 – Dar sudėtingiau

Tikslas

Klasifikuoti sudėtingus kraštovaizdžius, suformuotus gamtinės ir įvairiapusės žmogaus veiklos.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke arba pamokoje.

1 Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 120 minučių.

Reikmenys

Lauke: sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai, maršruto žemėlapis (ant kurio nurodomi stebėjimo taškai). Pamokoje: vaizdai su kraštovaizdžiu (fotografijos, piešiniai, paveikslai), užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Lauke mokiniai stebi įvairius sudėtingus kraštovaizdžius, suformuotus gamtos ir žmogaus vykdomos veiklos. Jie stebi, ar dominuoja tam tikri požymiai, nustato dominuojančius aspektus, apibūdina ir klasifikuoja kraštovaizdį. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pamokoje mokiniai vykdo tą pačią veiklą, pradedant nuo sudėtingų kraštovaizdžių (vietinių ar tolimų) atvaizdavimo. Jie juos apibūdina, nustato dominuojančius aspektus, juos klasifikuoja ir dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės jžvalgos

Paprastai kraštovaizdžiai, kurie dėl gamtinių veiksnių ir žmogaus vykdomos ūkinės veiklos keičiasi nežymiai yra lengvai klasifikuojami.

Ir priešingai, kraštovaizdžiams, kuriuose vyksta intensyvūs gamtiniai procesai, vykdoma intensyvi žmogaus ūkinė veikla, būdinga didelė kaita (natūrali ar dėl žmogaus veiklos), jie yra sudėtingi ir juos sunku klasifikuoti.

Kraštovaizdžiai, kuriuose vyraujantys aspektai nėra labai įvairūs, gali būti įvairiai skirstomi, priklausomai nuo to, kaip jie suvokiami.

Veikla 11 – Arti ar toli

Tikslas

Apsvarstyti mastelio sąvoką klasifikuojant kraštovaizdžius.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje ir už jos ribų.

Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 60 iki 120 minučių.

Reikmenys

Lauke: kortelė, piešimo popierius, žirklys, klijai, standžios atramos (į kurias mokiniai gali atsiremti piešdami), sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai. Pamokoje: piešiniai, kurie buvo piešti lauke.

Kaip

Klasėje mokiniai sukarmo kortelę, kad padarytų įvairių dydžių ir formų stebėjimo rėmelius (kvadratinius, stačiakampius, trikampius, apvalius).

Lauke mokiniai tiria kraštovaizdį pirmą kartą jį klasifikuodami. Tada jie ištiesia savo stebėjimo rėmelius per rankos ilgį, kad ištirtų šio kraštovaizdžio dalis. Jie patikrina, ar jų pradinė klasifikacija vis dar yra tinkama, ar ji gali skirtis priklausomai nuo pasirinkto stebėjimo kampo (pvz., į namus, ar į mišką, esantį netoli šių namų), arba pagal rėmo dydį ar formą. Mokiniai piešia kraštovaizdį, kurį jie stebi per savo rėmelius, atkurdami jo kontūrą.

Pamokoje mokiniai pateikia savo darbo rezultatą, nurodydami, ar dominuoja tam tikros kraštovaizdžio savybės. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Klasifikuojant kraštovaizdį svarbu suprasti mastelio sąvoką, atsižvelgti į kraštovaizdžio elementų dydį.

Tas pats kraštovaizdis gali būti klasifikuojamas skirtingai, priklausomai nuo pasirinkto mastelio ir ar jis vertinamas iš arti ar toli.

Tas pats mastelis turėtų būti naudojamas viso kraštovaizdžio tyrimo metu.

III. Kraštovaizdžio analizės veikla

A analizės veikla siekiama pažadinti smalsumo ir kritinio mąstymo apie kraštovaizdį dvasią.

Tikslai

- ▶ Analizuoti, kaip gamtiniai veiksniai ir žmogaus ūkinė veikia ir sąveikauja kraštovaizdyje.
- ▶ Ištirti kraštovaizdžio geomorfologiją ir žemės naudmenų struktūrą (gamtinėse, kaimo, miesto ir priemiesčių vietovėse).
- ▶ Tyrinėti natūralius abiotinius ir biotinius veiksnius, taip pat bruožus, atsirandančius dėl žmogaus veiklos (ženklai, pėdsakai ir liekanos, konstrukcijos, žemės ūkio ir jūrų augalai), ir jų sąveiką.
- ▶ Išnagrinėti problemas, atsirandančias dėl aplinkos taršos (vandens, dirvožemio, oro, klimato).

Patarimai

- ▶ Paašškinkite kraštovaizdį veikiančius gamtinius ir antropogeninius veiksnius, kokius pokyčius jie lemia.
- ▶ Pagalvokite, kad kraštovaizdis vystosi ir keičiasi laikui bėgant.
- ▶ Skatinkite moksliniams tyrimams reikalingą kruopštumą (metodinis užuominų rinkimas, aiškios pastabos, tikslūs matavimai).
- ▶ Skatinkite grupinį darbą, skirstydami užduotis.

Veikla 12 – Augalų augimas

Tikslas

Ištirti skirtingus augmenijos tipus, kad būtų galima suprasti jos kitimą ir raidą.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke ir pamokoje.

1 Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 40 iki 80 minučių. Veikla gali būti kartojama įvairių tipų kraštovaizdžiu.

Reikalinga įranga

Siūlas, matavimo juosta, languotas popierius, sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

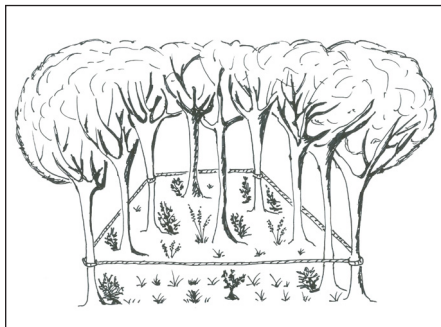
Lauke mokiniai dirba mažose grupėse kelių kvadratinų metrų žemės sklype, pažymėtame virvele. Jie skaičiuoja ten esančių augalų rūšių skaičių, ieško jų pavadinimų, tikrina sodinukus, įvertina augmenijos tankumą ir aukštį bei matuoja medžių kamienų plotį. Jie užsirašo, pažymi ant languoto popieriaus tam tikras rūšis ir piešia jas.

Lauke ar pamokoje mokiniai pateikia savo tyrimų rezultatus, ištyrę, ar augalija yra turtinga ir įvairi, ir ar ji skiriasi skirtinguose sklypuose. Jie nagrinėja augmenijos dinamiką kraštovaizdyje ir dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Augalų bendrijas formuoja skirtingos rūšys, sąveikaujančios su tos pačios ir skirtingų rūšių individais.

Augalija vaidina svarbų vaidmenį dirvožemio ir humuso susidaryme, saugo jį nuo degradacijos, dalyvauja anglies ciklo procese ir deguonies gamyboje.

Veikla 13 – Gyvūnų požymiai

Tikslas

Aptikti gyvūnų rūšis iš užuominų ir ženklų.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke arba pamokoje.

1 Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Lauke mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 40 iki 60 minučių.

Reikmenys

Lauke: sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai, pirštinės, maišeliai ir dėžutės (mėginių surinkimui) ir etiketės (jų identifikavimui). Klasėje: didinamieji stiklai, piešimo popieriaus ritinys.

Kaip

Lauke, mažose grupėse, mokiniai vaikšto tyloje, kad išgirstų gyvūnų skleidžiamus garsus. Jie ieško jų pėdsakų (letenų pėdsakai) arba jų paliktų ženklų (plunksnos, plaukai, pelėsiai, išmatos). Jie atkreipia dėmesį į jų vietą, pasižymi jas ir renka kai kuriuos mėginius.

Pamokoje mokiniai tiria surinktus mėginius ir bando pažymėti gyvūnų nueitą kelią ieškant prieglobsčio ir maisto. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Nors jas ne visada lengva pamatyti ar išgirsti, įvairių gyvūnų rūšių galima sutikti skirtingo tipo kraštovaizdyje, ypač jei yra vandens.

Žinios apie gyvūnų rūšis padeda suprasti, kad kraštovaizdžio nualinimas neigiamai veikia šias rūšis.

Kraštovaizdžio tyrimuose turėtų būti matuojamas būdingų rūšių populiacijos gausumas, nustatomos endeminės rūšys.

Veikla 14 – Žmogaus pėdsakas

Tikslas

Nustatyti žmonių poveikį kraštovaizdžiui.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke arba pamokoje.

1 Kada

Lauke, pageidautina ryte. Pamokoje, visą dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba mažose grupėse, tada dalyvauja bendroje diskusijoje.

Trukmė

Nuo 40 iki 80 minučių lauke. 30 minučių išvadų pristatymui klasėje.

Reikmenys

Sąsiuviniai, grafito ir spalvoti pieštukai, krepšeliai ir pirštinės (atliekų surinkimui).

Kaip

Lauke mokiniai susiskirsto į mažas grupes, eidami keliu tyrinėja kelis metrus. Jie ieško žmonių paliktų pėdsakų (vyrų, moterų ir vaikų) ir transporto priemonių paliktų žymių (dviračių, vežimėlių, motociklų, automobilių), taip pat atliekų (kartono, popieriaus, plastikinių maišelių, butelių, skardinių, stiklo laužo ar audinio atraižų, cigarečių nuorūkų). Jie pasižymi jų kiekį, kilmę ir poveikį kraštovaizdžiui. Pėdsakus, transporto priemonių žymes ar šiukšles nupiešia.

Sugrįžę į klasę mokiniai pristato savo tyrimų rezultatus. Jie įvertina ištyrinėtą plotą ir aptiktų pėdsakų poveikį kraštovaizdžiui. Mokiniai dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Žmonės pakeičia kraštovaizdį daug labiau nei gyvūnai ir augalai. Nuo pramoninės revoliucijos tik keletas kraštovaizdžių nebuvo paliesti žmogaus.

Tam tikra veikla sukelia taršą ir nepatogumus, kurie paveikia kraštovaizdį ne tik estetiniu, bet ir funkciniu požiūriu.

Veikla 15 – Kas čia vyksta?

Tikslas

Nagrinėti gamtos ir žmogaus veiksmų poveikį ir sąveiką kraštovaizdyje.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje.

Kada

Bet kuriuo paros metu.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Keletas 60 minučių sesijų.

Reikmenys

Sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Mokiniai iškirpo 32 korteles. Jie paruošia dvi kortelių serijas, kurias iliustruoja piešiniais ar koliažais.

Pirmojo rinkinio kortelės (10 kortelių) vadinamos "Pokyčių veiksmu". Jos atspindi kraštovaizdžio pokyčių veiksmus, kurie yra natūralūs (vėjas, potvynis, ugnikalnio išsiveržimas), žmonių įtakoti (infrastruktūros statyba, automobilių eismas) arba tiek natūralūs, tiek žmogaus įtakoti (erozija, klimato kaita).

Antrosios serijos kortelės (22 kortelės) yra pavadintos "Kraštovaizdis prieš ir po". Kortelių poros atspindi tą patį kraštovaizdį, prieš ir po pokyčių. Kraštovaizdžio ypatybių formos, spalvos ir reljefas gali skirtis (pavyzdžiui: dirvonuojamas laukas ir tas pats laukas, kai jame yra auginamos kultūros; natūralios būklės laukas ir tas pats laukas, kurį kerta greitkelis; vynuogynai vasarą, tada žiemą; lapuočių miškas vasarą, tada žiemą; miškas prieš ir po gaisro; natūralus paplūdimys ir tas pats paplūdimys, tapęs prieplauka; mažas kaimas ir tas pats kaimas, kuris tapo miestu; miestas prieš ir po ugnikalnio išsiveržimo).

Kortelės yra išmaišomos ir išdalinamos. Mokinys ištraukia kortelę iš "Kraštovaizdis prieš ir po" serijos. Mokinys, turintis kortelės porą, deda ją. Mokiniai mato, ar jie turi "Pokyčių veiksmų" kortelę, kuria galima paaiškinti atitinkamo kraštovaizdžio pokyčius. Kiekvienas, kuris pirmas pradeda ir paaiškina, kodėl kraštovaizdis pasikeitė, laimi "Kraštovaizdžio prieš ir po" kortelių porą. Laimėjęs mokinys išmeta "Pokyčių veiksmų" kortelę ir ištraukia naują kortelę. Mokinys, kuris surenka daugiausiai porų iš "Kraštovaizdis prieš ir po" kortelių, laimi žaidimą. Kai kortelių žaidimas bus baigtas, mokiniai sumaišo korteles ir išdalina jas dar kartą.

Pagrindinės įžvalgos

Kraštovaizdis nuolat keičiasi ir vystosi, tam įtaką daro natūraliai gamtoje vykstantys procesai ir žmogaus vykdoma veikla.

Nors kraštovaizdyje vyksta sezoniniai pokyčiai, tačiau jo pagrindinės savybės išlieka panašios.

Jei kraštovaizdis pasikeitė tiek, kad jis negali atsinaujinti ar būti atkurtas, šis kraštovaizdis tikrai pasikeis.

Veikla 16 – Kas pirmiausia susidaro?

Tikslas

Ištirti, kaip natūralūs abiotiniai veiksniai pakeičia kraštovaizdį.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pageidautina lauke, sekloje upėje. Mokykloje, žaidimų aikštelėje.

Kada

Bet kuriuo paros metu.

Su kuo

Mokiniai dirba grupėse.

Trukmė

Nuo 60 iki 80 minučių.

Reikmenys

Lauke: metalo gabalas, skirtas nuvalyti akmenis, praskiesta vandenilio chlorido rūgštis (naudojama tik mokytojo). Mokykloje: baseinas, dirvožemis, laistytuvas, akmenys, metalo gabalas, skirtas nuvalyti akmenis, praskiesta druskos rūgštis (naudojama tik mokytojo).

Kaip

Lauke, prie upelio, mokiniai į vandenį įmeta tris daiktus (pavyzdžiui: lapą, žievės gabalėlį ir mažą šaką). Jie lygina šių daiktų kelionės greitį ir stebi, kur jie sustoja (kiti elementai, kuriuos perneša srovė, tikriausiai bus susikaupę toje pačioje vietoje). Jie stebi vandens srovę ir jos dinamiką (eroziją, nuosėdų ir sėklų transportavimą, upių tėkmės pokyčius).

Mokiniai tęsia veiklą rinkdami įvairių formų akmenis. Jie tikrina juos, išbando jų kietumą (nuvalydami juos metalo gabalu), tada klausosi garso, kurį girdi, kai akmuo liečiasi su kitu elementu. Jie tiria, ar akmenys (smiltainis, kalkakmenis) yra nusidėvėję, kaip lietus ir vėjas juos paveikė minkštesnius akmenis. Mokytojas gali atlikti bandymą užlašindamas praskiestos druskos rūgšties ant akmens, kad patikrintų, ar jis tirpsta. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

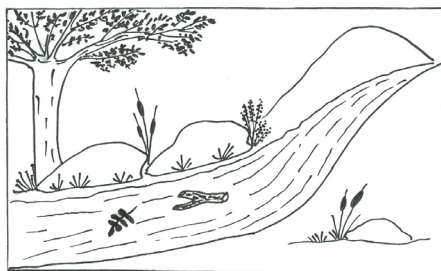
Jei veikla vyksta mokykloje, mokiniai bando padaryti srovę žaidimų aikštelėje, kad stebėtų vandens jėgą ir jos dinamiką. Jie taip pat nagrinėja akmenų kilmę ir sudėtį. Mokiniai dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Vanduo ir vėjas formuoja kraštovaizdžio reljefą.

Vanduo yra didelė jėga. Maža srovė gali pasukti vandens malūno ratą.

Priklausomai nuo kilmės, atsparumo ir pralaidumo, uolienos suformuoja skirtingus dirvožemio tipus.

Veikla 17 – Kraštovaizdžio magija

Tikslas

Ištirti, kaip kraštovaizdis keičiasi laikui bėgant.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Lauke arba pamokoje.

1 Kada

Bet kuriuo metų laiku.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 60 minučių.

Reikmenys

Seni ir naujausi dokumentai, susiję su miesto rajonu ir jo apylinkėmis (fotografijos, graviūros, paveikslai, dokumentika, filmai, senų laikraščių ar kitų raštų dirbiniai), kalkinis popierius, piešimo popieriaus ritinys, užrašų knygelės, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

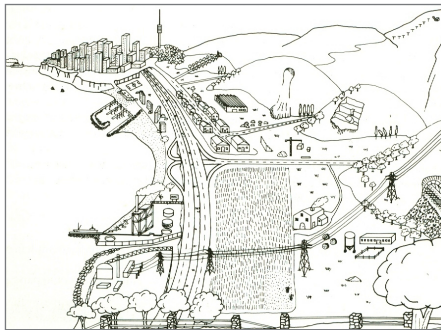
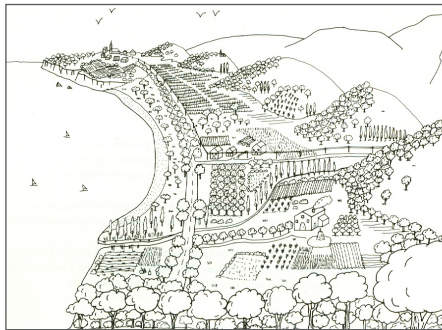
Mokiniai lygina pažįstamą kraštovaizdį su senesniu to paties kraštovaizdžio vaizdu. Jei jie pastebi, kad kraštovaizdis pasikeitė, jie analizuoja gamtinius ir antropogeninius veiksnius, kurie sukėlė pokyčius. Jie tiria ir ieško medžiagos archyvuose.

Mokiniai vaizduoja kraštovaizdį dviem skirtingomis epochomis, tačiau vertinimas yra tas pats. Jie seka (ant kalkinio popieriaus lapo) kraštovaizdžio kontūrą, koks jis buvo, tada (ant kito kalkinio popieriaus lapo), kraštovaizdžio kontūrą, koku jis tapo. Jie uždeda du lapus vieną ant kito, kad pamatytų, ar kontūrai skiriasi. Jie nustato pagrindinius pokyčius (namus, kelius, aikštes, laukus) ir parodo ant lentos visa tai. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Kraštovaizdis, kaip sistema, nėra statiškas, jis dinamiškas, kintantis.

Jis keičiasi laikui bėgant priklausomai nuo sąveikaujančių gamtinių ir žmogaus vykdomų veiksmų.

IV. Kraštovaizdžio atvaizdavimo veikla

Kraštovaizdžio atvaizdavimo veikla siekiama skatinti gebėjimą suprasti ir vertinti kraštovaizdį veikiančias jėgas ir problemas, kurios lemia kraštovaizdžio pokyčius.

Tikslai

- ▶ Nustatyti kokie gamtiniai ir žmogaus ūkinės veiklos veiksmas lemia kraštovaizdžio pokyčius
- ▶ Panagrinėti, ką žinome apie kraštovaizdžio apsaugą, tvarkymą ir planavimą praeityje ir dabar.
- ▶ Organizuoti susitikimus su teritorijoje esančiomis suinteresuotomis šalimis ir suinteresuotais gyventojais.
- ▶ Įvertinti nustatytus kraštovaizdžius atsižvelgiant į jiems priskirtas konkrečias vertes.

Patarimai

- ▶ Taikyti įgytas žinias atliekant eksperimentus ir semiantis įkvėpimo iš realių situacijų.
- ▶ Ugdyti mokinių gebėjimą formuluoti hipotezes, taip pat pateikti kūrybingus, bet realistiškus pasiūlymus.
- ▶ Užtikrinti, kad mokiniai žinotų, jog žaidimai (ypač vaizdo žaidimai) yra realybės modeliavimas, o ne pati realybė. Realiame pasaulyje ne visada įmanoma "padaryti ir nuvalyti", kaip magiškoje lentoje ar kompiuteryje.

Veikla 18 – Suplanuokite teritoriją!

Tikslas

Suprasti teritorijų planavimo sudėtingumą.

Mokomasis dalykas

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Klasėje ar žaidimų aikštelėje.

1 Kada

Bet kuriuo paros metu.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 60 minučių.

Reikmenys

Kortelė, žirklys, klijai, plastilinas, kamštinė medžiaga, piešimo popieriaus ritinys, kartonas (modeliui).

Kaip

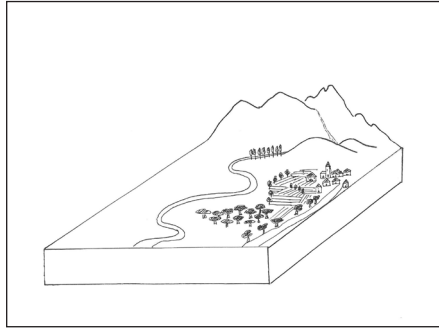
Mokiniai galvoja, kaip paskirstyti žmogaus veiklą toje vietovėje. Lentoje ant sienos (arba ant modelio) jie žymi vietas, reikalingas transporto ir ryšių infrastruktūrai, namams, aikštėms, parkams ir sodams, žemės ūkiui, gyvuliams ir žvejybos rajonams, taip pat buveinių, reikalingų laukinės gamtos išsaugojimui, ir sausumos bei vandens koridoriams.

Jie iškerpa figūrėles iš kortelių, kurios reiškia kraštovaizdžio elementus ir savybes, tiek natūralias (upes, akmenis, medžius, augalus, gyvūnus), tiek atsiradusias dėl žmogaus veiklos (mokyklos, namai, teatrai, muziejai, sporto laukai, parduotuvės, gamyklos, ligoninės, karjerai). Jie deda ir klijuoja šias figūrėles ant lentos sienoje (arba modelio). Jie nurodo gatvių, aikščių, pastatų, medžių ir kitų elementų ar savybių pavadinimus ir dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Teritorijų planavimas - tai viešojo sektoriaus metodai, kuriais siekiama daryti įtaką žmonių ir veiklos pasiskirstymui erdvėje įvairiu masteliu, taip pat jis apima įvairių infrastruktūros, poilsio ir gamtinių zonų išdėstymą.

Kraštovaizdžio planavimas - tai aiškiai į ateitį orientuoti veiksmai, kuriais siekiama tobulinti, atkurti arba kurti kraštovaizdį.

Veikla 19 – Kas, jūsų manymu, atsitiktų, jei...?

Tikslas

Prognuozuoti kraštovaizdžio evoliuciją laikui bėgant.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje.

Kada

Bet kuriuo paros metu.

Su kuo

Mokiniai dirba mažose grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 60 minučių.

Reikmenys

Kortelės ir minkštas popierius, vaizdai su kraštovaizdžiu (fotografijos, piešiniai, paveikslai), grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Kiekviena mokinių grupė pagalvoja apie kraštovaizdį (pavyzdžiui: kaimynystę, įėjimą į miestą, kaimo vietovę). Jie daro suktuką ir kiekvienoje jo pusėje atspindi gamtinius ir žmogaus veiksmus, galinčius pakeisti tą patį kraštovaizdį (potvynis, erozija, naujos kaimynystės statyba, parko kūrimas, klimato atšilimas).

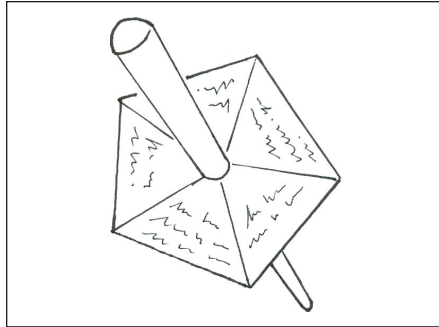
Mokiniai suka suktuką ant stalo ir, kai jis sustoja, išnagrinėja kraštovaizdžio transformavimo veiksnį. Jie paaiškina, kokios pasekmės gali būti, jei šie pokyčiai įvyktų. Jie kuria evoliucijos scenarijus ir formuluoja pasiūlymus, kaip apsaugoti, valdyti ir planuoti kraštovaizdį. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Kraštovaizdis laikui bėgant keičiasi, priklausomai nuo gamtinių veiksnių ir žmogaus vykdomos veiklos ir šių veiksnių sąveikos.

Kraštovaizdžio sprendimų priėmimas turi remtis procesy, kuriais grindžiama kraštovaizdžio evoliucija, supratimu.

Sudėtingi kraštovaizdžiai gali negrįžtamai pasikeisti esant dideliems iššūkiams.

Veikla 20 – Sprendžiate Jūs

Tikslas

Priimti sprendimus dėl kraštovaizdžio apsaugos, tvarkymo ir planavimo.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje.

1 Kada

Bet kuriuo paros metu.

Su kuo

Mokiniai dirba grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 60 minučių.

Reikmenys

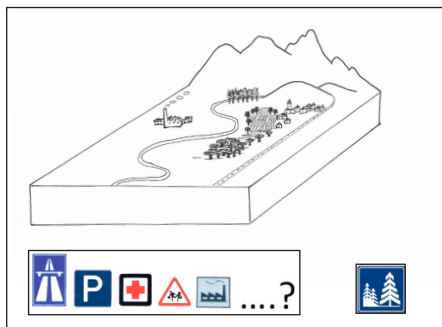
Informacija ir duomenys apie kraštovaizdį, surinkti vietoje, iš gyventojų, bibliotekose ar internete (žemėlapiai, nuotraukos ir vaizdai iš oro).

Kaip

Mokiniai nagrinėja prieštarigus projektus, tikrus ar fiktyvius, susijusius su kraštovaizdžiu (pvz., greitkelio, geležinkelio linijos, užtvankos ar didelės automobilių stovėjimo aikštelės statyba prie įvažiavimo į kaimą, kasyklos eksploatavimas, didžiųjų prekybos centrų statyba, pastatų griovimas, gamtos parko ar archeologinės vietovės pakeitimas). Žaidžia poromis, kad apgintų savo požiūrį (pavyzdžiui, jie gali apsvarstyti keletą galimybių dėl ligoninės vietos: šimtamečių medžių sodas, nebenaudojamas fabrikas susijęs su paveldu, palyginti nenašus dirbamas laukus priemiesčio teritorijoje). Kiekvienas mokinys gina savo požiūrį (aplinkosaugininkas gali prieštarauti ligoninės statybai sode, pramoninio paveldo gynėjas gali prieštarauti gamyklos griovimui, smulkus ūkininkas gali atsisakyti prarasti derlingą dirvą). Mokiniai nagrinėja turimas galimybes ir pasirenka. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės jėžvalgos

Dėl skirtingų interesų dažnai sunku priimti sprendimus kraštovaizdžio klausimais. Kraštovaizdžio kokybės tikslai leidžia kompetentingoms valdžios institucijoms atsižvelgti į visuomenės siekius, susijusius su jų artimosios aplinkos kraštovaizdžio ypatumais.

V. Kraštovaizdžio pristatymo veikla

Kraštovaizdžio pristatymo veikla siekiama sužinoti, kaip pateikti atlikto kraštovaizdžio tyrimo rezultatus.

Tikslai

- ▶ Pristatyti reikšmingus, išskirtinius ar būdingus kraštovaizdžio bruožus.
- ▶ Sudaryti kraštovaizdžio pažinimo maršrutą
- ▶ Pateikti surinktą informaciją ir liudijimus apie kraštovaizdį.
- ▶ Pateikti nuorodas, sąsajas į meninius kūrinius (literatūrinius, vaizdinius, muzikinius, teatrinčius, kinematografinčius).

Patarimai

- ▶ Skatinkite mokinius dalintis savo tyrimų rezultatais.
- ▶ Naudokite skirtingus išraiškos būdus (rašytinius, žodinius, grafinčius, plastikinius, garso, kūno), kad atvaizduotumėt ir sukeltumėte asociacijas apie kraštovaizdį.
- ▶ Sužinokite, kaip bendrauti ir diskutuoti (be garso ir vaizdo priemonių iš pradžių, o tada su).
- ▶ Įtraukite mokinius į kraštovaizdžio renginius ir skatinkite keitimąsi patirtimi.

Veikla 21 – Kraštovaizdžio maršrutas

Tikslas

Pristatyti būdingus kraštovaizdžio aspektus.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje ir už jos ribų.

Kada

Bet kuriuo paros metu.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Nuo 30 iki 60 minučių per dvi sesijas.

Reikmenys

Vaizdai su kraštovaizdžiu (fotografijos, piešiniai, paveikslai), kalkinis popierius, sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

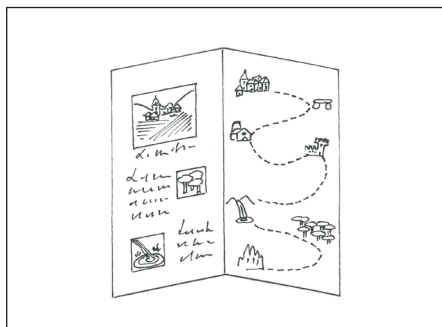
Klasėje mokiniai projektuoja kraštovaizdžio kelią (maršrutą). Jie suplanuoja maršrutą žemėlapyje, nurodydami sustojimo taškus ir laiką, reikalingą juo eiti. Jie rengia paaiškinimus apie kraštovaizdį, kuris gali būti pateiktas kiekviename iš šių sustojimo vietų. Jie pateikia savo darbo rezultatus savo šeimoms ar platesnei auditorijai.

Lauke jie vadovauja nedidelei žmonių grupei (jų šeimoms ir kitiems) ir kiekviename sustojimo taške pateikia paruoštus paaiškinimus.

Pagrindinės įžvalgos

Kraštovaizdis suteikia erdvę, būtiną asmeninės ir socialinės gerovės palaikymui, palankiai veikia tiek fizinę (vaikščiojimui, laisvalaikiui, sportui), tiek psichinę (pamąstymui, įkvėpimui) sveikatą.

Ėjimas tuo pačiu keliu leidžia keliautojui pažinti kraštovaizdį jo neniokojant.

Veikla 22 – Mūsų kraštovaizdis

Tikslas

Pristatyti, kaip yra suvokiamas kraštovaizdis.

Mokomasis dalykas

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje ir už jos ribų.

1 Kada

Bet kuriuo paros metu.

Su kuo

Mokiniai dirba mažose grupėse.

Trukmė

Keletas sesijų nuo 30 iki 60 minučių.

Reikmenys

Lauke: garso įrašymo įrenginys, popierius, grafitas ir spalvoti pieštukai, sąsiuviniai, žemėlapis. Pamokoje: piešimo popierius, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Klasėje mokiniai rengia apklausą su klausimais apie kraštovaizdį, su kuriuo jie yra susipažinę.

Klausimų pavyzdžiai:

- ▶ Kurios teritorijos dalys ir kraštovaizdžio ypatybės jums labiau patinka (ar patinka mažiausiai)? Kodėl?
- ▶ Kokie yra svarbiausi ar būdingi kraštovaizdžio bruožai (ir mažiausiai reikšmingi ar būdingi)? Kodėl?
- ▶ Ar žinote teritorijos istoriją?
- ▶ Ar norėtumėte atkurti kai kurias šio kraštovaizdžio funkcijas ar dalis?
- ▶ Ar žinote su juo susijusį meno kūrinį (istoriją, tapybą, muzikos kūrinį, filmą)?
- ▶ Ar žinote kokių nors tradicijų ar papročių, susijusių su šiuo kraštovaizdžiu (virtuvė, šokis, vakarėlis, žaidimas)?

- ▶ Ar žinote kokių nors įgūdžių (namų statyba ar sausos akmens sienos, auginimo metodai, medžių sodinimas ir priežiūra) ar su juo susijusių amatų (keramika, siuvinėjimas)?
- ▶ Kokios tradicinės žinios (namų statyba, sausos akmens sienos, auginimo būdai, medžių sodinimas ir priežiūra) ar amatai (keramika, siuvinėjimas), jūsų nuomone, yra susiję su kraštovaizdžiu? Kokias dabartines turimas žinias taip pat galite paminėti?

Už mokyklos ribų mokiniai užduoda klausimus savo šeimoms ar kitiems žmonėms.

Pamokoje mokiniai analizuoja atsakymus ir tada patikrina, ar apklausos rezultatai paskatino juos pakeisti suvokimą apie kraštovaizdį. Jie dalyvauja bendroje diskusijoje.

Pagrindinės įžvalgos

Kraštovaizdis įtakoja žmonių ir visuomenės mąstyseną, gyvenсенą ir veiklą.

Kraštovaizdis išsaugo žmonių ir bendruomenių prisitaikymo prie aplinkos pėdsakus

Veikla 23 – Mano kraštovaizdžio albumas

Tikslas

Pateikti, keisti ir palyginti informaciją apie kraštovaizdį.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje.

Kada

Bet kuriuo paros metu, per keletą sesijų.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Veikla gali trukti vieną semestrą arba visus metus.

Reikmenys

Vaizdai su kraštovaizdžiu (fotografijos, piešiniai, paveiksiai), kalkė, sąsiuviniai, grafitas ir spalvoti pieštukai.

Kaip

Kiekvienas mokinys rengia albumą laisvai pasirinkdamas būdą jį pristatyti ir iliustruoti. Mokiniai pateikia savo atradimus, įspūdžius, pamąstymus apie kraštovaizdį ir formuluoja pasiūlymus, kaip jį apsaugoti, tvarkyti ir planuoti. Jie pateikia savo darbo rezultatus šeimoms ar platesnei auditorijai.

Mokiniai sukuria kraštovaizdžio laikraštį arba garso ir vaizdo pristatymą, skirtą pasidalinti savo veiklos rezultatais su kitų mokyklų mokiniais, netoliese ar toliau.

Pagrindinės įžvalgos

Žinios apie kraštovaizdį apima daugelį mokomųjų dalykų.

Dalijimasis žiniomis praturtina ir skatina atvirumą.

Veikla 24 – Toks yra mano kraštovaizdis

Tikslas

Skatinti informacijos apie kraštovaizdį pateikimą ir perdavimą.

Mokomieji dalykai

Mokslas ir technologijos, istorija, geografija, kalbos, matematika, menai, kūno kultūra, pilietinis ugdymas.

Kur

Pamokoje.

1 Kada

Bet kuriuo paros metu. Ši diena gali būti paminėta spalio 20 d., Europos Tarybos tarptautinės kraštovaizdžio dienos dieną.

Su kuo

Mokiniai dirba individualiai ir grupėse.

Trukmė

Keletas kintamos trukmės sesijų.

Reikmenys

Kraštovaizdžio vaizdai (fotografijų, piešinių, paveikslų), piešimo ar grafikos technika, muzikos instrumentai, žemėlapiai.

Kaip

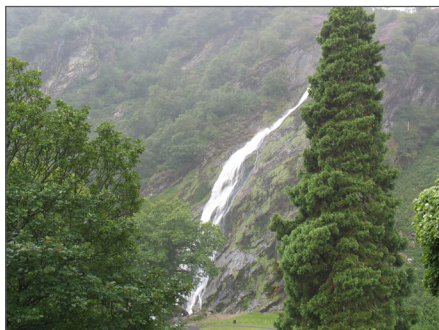
Mokiniai organizuoja “Kraštovaizdžio dieną”, į kurią kviečia mokytojus, jų šeimas ir, jei įmanoma, platesnę auditoriją. Jie rengia parodą (sienų plokštės, modeliai, kraštovaizdžio albumas), taip pat pristatymą (spektakliai, eskizai, vaidmenų žaidimai, poezijos ar prisiminimų skaitymai, garso ir vaizdo įrašai).

Jie įsitikina, kad žino savo mokyklos istoriją ir geografinę vietą. Jie papuošia įėjimą į mokyklą, savo klasę, taip pat žaidimų aikštelę, kad visi jaustųsi laukiami.

Pagrindinės įžvalgos

Susidomėjimas kraštovaizdžiu padeda skatinti jo apsaugą, tvarkymą ir planavimą.

Dalijimasis informacija apie kraštovaizdį didina sąmoningumą vertinant kraštovaizdžio vertę ir vaidmenį.

Išvados

Natūralus kraštovaizdis yra gyvas, kupinas įvairovės ir grožio. Per šimtmečius žmonės jį formavo, taip sukurdami dar didesnę jų įvairovę. Tačiau būtina atsižvelgti į pasekmes, kurias laikui bėgant gali sukelti pernelyg greitai ir radikalūs pokyčiai.

Žemės ūkio, miškininkystės, pramonės ir naudingųjų iškasenų gamybos technologijų ir regionų, miestų planavimo, transporto, infrastruktūros, turizmo ir rekreacijos sritys ir pokyčiai pasaulio ekonomikoje iš tiesų daugeliu atvejų spartina kraštovaizdžio kaitą.

Kai kurios kultūros yra išsaugoję unikalų kraštovaizdžio suvokimą, tačiau viskas yra susiję su tuo, kaip mes suvokiame gyvenimo kokybę ir savo gyvenamąją aplinką. Todėl būtina ir toliau rūpintis kraštovaizdžiu.

Sales agents for publications of the Council of Europe

Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

BELGIUM/BELGIQUE

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tel.: + 32 (0)2 231 04 35
Fax: + 32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services
c/o Michot Warehouses
Bergense steenweg 77
Chaussée de Mons
BE-1600 SINT PIETERS LEEUW
Fax: + 32 (0)2 706 52 27
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: + 1 613 745 2665
Fax: + 1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

CROATIA/CROATIE

Robert's Plus d.o.o.
Marasovičeva 67
HR-21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

CZECH REPUBLIC/ RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: + 420 2 424 59 204
Fax: + 420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DENMARK/DANEMARK

GAD
Vimmelskæft 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: + 45 77 66 60 00
Fax: + 45 77 66 60 01
E-mail: reception@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FINLAND/FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: + 358 (0)9 121 4430
Fax: + 358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilaus@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANCE

Please contact directly /
Merci de contacter directement
Council of Europe Publishing
Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81
Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
<http://book.coe.int>

Librairie Kléber
1, rue des Francs-Bourgeois
F-67000 STRASBOURG
Tel.: + 33 (0)3 88 15 78 88
Fax: + 33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kléber@coe.int
<http://www.librairie-kléber.com>

NORWAY/NORVÈGE

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: + 47 2 218 8100
Fax: + 47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLAND/POLOGNE

Ars Polona JSC
25 Obbroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: + 48 (0)22 509 86 00
Fax: + 48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

PORTUGAL

Marka Lda
Rua dos Correiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA
Tel: 351 21 3224040
Fax: 351 21 3224044
E mail: apoio.clientes@marka.pt
www.marka.pt

RUSSIAN FEDERATION/ FÉDÉRATION DE RUSSIE

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office 338
RU-117342 MOSCOW
Tel.: + 7 495 739 0971
Fax: + 7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

SWITZERLAND/SUISSE

Planetis Sàrl
16, chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: + 41 22 366 51 77
Fax: + 41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

TAIWAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

UNITED KINGDOM/ROYAUME-UNI

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: + 44 (0)870 600 5522
Fax: + 44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

UNITED STATES and CANADA/ ÉTATS-UNIS et CANADA

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tel: + 1 914 472 4650
Fax: + 1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
<http://www.manhattanpublishing.com>

Council of Europe Publishing/Éditions du Conseil de l'Europe
F-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: <http://book.coe.int>

Europos Tarybos Kraštovaizdžio Konvencija numato, kad šalys įsipareigoja skatinti mokyklų kursus, kurie atitinkamose dalykinėse srityse būtų skirti su kraštovaizdžiu siejamoms vertybėms ir klausimams, susijusiems su jo apsauga, tvarkymu ir planavimu.

Šia pedagogine knygele *Ugdimoji veikla kraštovaizdžio tema pradinėms mokykloms* siekiama sužadinti mokinių smalsumą ir susidomėjimą kraštovaizdžiu, kviečiant juos susimąstyti apie tai, ką jiems reiškia „kraštovaizdis“, atsižvelgti į jo ekologinius, socialinius, kultūrinius ir ekonominius aspektus tiek erdvėje, tiek laike.

Ši veikla gali paskatinti mokinius įsivaizduoti, koks galėtų būti jų, kaip individų ir visuomenės narių, vaidmuo, norint aktyviai dalyvauti kraštovaizdyje.

Ši veikla gali būti vykdoma formaliojo ir neformaliojo švietimo rėmuose.

Europos Taryba yra žemyno svarbiausia žmogaus teisių organizacija. Į ją įeina 47 šalys narės, tarp jų – 28 Europos Sąjungos narės. Visos Europos Tarybos šalys narės yra pasirašiusios Europos Žmogaus teisių konvenciją, kurios tikslas – ginti žmogaus teises, demokratiją ir teisinę valstybę. Europos Žmogaus Teisių Teismas kontroliuoja konvencijos įdiegimą šalyse

www.coe.int

<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-9074-1

8,50€/17\$US

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE